

Voorstel voor	Algemeen bestuur	
Vergaderdatum	22 april 2020	
Onderwerp	Kredietaanvraag Energiefabriek	
Agendapunt	4	
Kenmerk	B2020/3262	
Portefeuillehouder	Erik Lievers	
Opsteller/indiener	Hugo Borger / Martijn Blom h.borger@vechtstromen.nl 0651328531	Berry ter Horst b.ter.horst@vechtstromen.nl 0621882443
Vertrouwelijkheid	Nee	

Routing	Besluit
Advies commissie	I.v.m. Coronamaatregelen komen te vervallen.
Besluit algemeen bestuur 22 april 2020	

I. Voorstel

Samengevat wordt voorgesteld:

1. kennis te nemen van de voortgang en de financiële stand van zaken van het project Energiefabriek;
2. een aanvullend investeringskrediet van € 750.000 (inclusief BTW) beschikbaar te stellen voor het project Energiefabriek;
3. het extra benodigde investeringsbudget voor het project mee te nemen in de integrale afweging in het kader voor de Meerjarenverkenning (MJV) 2021-2024.

II. Inleiding / kader

Met de afronding van fase 1 van project Energiefabriek in 2017 is in Hengelo een nieuwe wijze van slibverwerking gerealiseerd met langdurige positieve effecten op exploitatie en duurzaamheid. Een groot deel van de gewenste besparing in de exploitatiekosten is al bereikt en is verwerkt in de begrotingen t/m 2020. Als voorbeeld hiervan is het af te voeren restslib fors gedaald en is de rwzi Hengelo sinds 2019 energieneutraal. Fase 2 van het project Energiefabriek zal de slibverwerking op de rwzi Hengelo zo in te richten dat in Hengelo op efficiënte wijze vrijwel al het slib behandeld kan worden. En hiermee dan de gisting in Enschede uit bedrijf genomen kan worden.

Na het bestuurlijke besluit om fase 2 te starten is het definitief ontwerp van de centralisatie opgesteld en is het grootste deel van het werk in Hengelo en Enschede aanbesteed. Begin 2019 is na de aanbesteding voor fase 2, waarin de laagste inschrijver ruim boven het budget had ingeschreven, het budget van project Energiefabriek verhoogd naar € 31,5 miljoen. Hiervoor is bestuurlijk het benodigde krediet verleend. In het projectbudget was, naast een inschatting van benodigd budget voor interne uren en advieskosten, een post onvoorzien / risico's opgenomen van in totaal € 1 miljoen. Dit kwam overeen met circa 8% van de resterende projectkosten, wat gezien dit type project zeer beperkt was.

Het grootste deel van de uitvoerende werkzaamheden van fase 2 is in april 2019 aan de aannemer gegund. De aannemer is na een lange periode van engineering (opstellen detailontwerp/tekeningen) nu enkele maanden bezig met uitvoering van de werkzaamheden in Hengelo. De oplevering van het werk in Hengelo stond ten tijde van de aanbesteding gepland in april 2020. De verwachting is nu dat de installatieonderdelen in Hengelo in juni 2020 in gebruik genomen kunnen worden.

De post onvoorzien / risico's is vanaf april 2019 aangesproken door diverse oorzaken en is daardoor geslonken. Zo is de engineeringsfase moeizaam verlopen wat heeft geleid tot een hogere ureninzet van in- en externe projectteamleden. Daarnaast is het noodzakelijke meerwerk ten laste gegaan van de post onvoorzien / risico's.

Sinds november 2019 dwong de situatie tot nadere maatregelen. Door de aannemer werd namelijk een vertraging van 11 weken gemeld op de afgesproken planning. De financiële consequenties hiervan maken dat de post onvoorzien / risico's uitgeput zal zijn aan het einde van het project. Er is nog een aantal maanden bouwtijd te gaan die onvoorziene zaken kan opleveren.

Op basis van deze bijgestelde planning zijn de budgetten voor interne uren en advieskosten herijkt. Samen met een inschatting van mogelijk nog te verwachten kosten voor meerwerk geeft dit een beeld wat het verwachte benodigde projectbudget zou zijn om fase 2 van de Energiefabriek te kunnen afronden. Met de berekende uiterst beperkte reserve in de post onvoorzien / risico's is het niet verantwoord om zonder aanvullende maatregelen verder te gaan. Geconcludeerd moet worden dat een overschrijding van het projectbudget dreigt. Gezien het beschikbare krediet kan naar inschatting nog tot mei 2020 financieel rechtmatig gewerkt worden alvorens overschrijding een feit is.

Vanuit het project is deze situatie eind vorig jaar op directieniveau geëscaleerd en is nagedacht over vervolgstappen. In december 2019 is het dagelijks bestuur geïnformeerd (via een memo) en in januari 2020 het algemeen bestuur (via e-mail). In februari 2020 is het algemeen bestuur in een presentatie meegenomen in de achtergronden van de naderende overschrijding van het projectbudget. Op dat moment is eveneens aangekondigd dat in april een kredietaanvraag zal worden voorgelegd aan het algemeen bestuur. Vóór de indiening van de kredietaanvraag is tevens toegezegd om gestelde vragen van het AB schriftelijk te beantwoorden. Dit is inmiddels gedaan.

In de presentatie aan het algemeen bestuur in februari was uitgegaan van een noodzakelijke kredietverhoging van € 500.000. Daarbij is expliciet benoemd dat op korte termijn de twee laatste grote aanbestedingen (WKK-plein en Procesautomatisering Enschede) zouden plaatsvinden én dat er daarnaast nog een aantal andere risico's speelden. Deze aanbestedingen zijn inmiddels afgerond en laten een substantieel hoger inschrijfbedrag zien dan begroot. Voorgesteld wordt daarom om het projectbudget te verhogen en een krediet te verlenen van € 750.000 (incl. BTW). Er is helaas geen harde garantie te geven dat afronding van het project met dit bedrag een gegeven feit is.

III. Beoogd effect

Met besluitvorming door het algemeen bestuur wordt het projectbudget verhoogd naar € 32,25 miljoen en kan de uitvoering van fase 2 van project Energiefabriek verder op in tijd rechtmatig voortgezet worden. Met verdere uitvoering van fase 2 wordt de slibverwerking van waterschap Vechtstromen gecentraliseerd volgens de business case. De belangrijkste doelstellingen hierbij waren het besparen van exploitatiekosten in de slibverwerking door het restslib van 20 zuiveringen efficiënt op een centrale plek te verwerken, om minder restslib te produceren en om meer energie op te wekken. Ook levert het project een bijdrage aan de duurzaamheidsdoelstelling van het waterschap.

IV. Argumenten

1 De financiële situatie van het project noopt tot escalatie richting het algemeen bestuur

Eind 2019 ontstond het beeld dat de post onvoorzien / risico's vrijwel uitgeput zal zijn aan het einde van het project. Met deze uiterst beperkte reserve is het niet verantwoord om zonder aanvullende maatregelen met project Energiefabriek verder te gaan. Om verder op in de tijd financieel rechtmatig te kunnen blijven werken is aanvullende kredietverlening door het algemeen bestuur noodzakelijk. Dit bestuursvoorstel volgt op de in januari 2020 aan het algemeen bestuur aangeleverde informatie, de presentatie in februari 2020 en de beantwoording van vragen in maart 2020.

2.1 *Alleen het algemeen bestuur kan buiten de vastgestelde kaders in de Programmabegroting 2020-2023 kredieten verstrekken*

Het toekennen van een additioneel investeringskrediet voor project Energiefabriek kan uitsluitend plaatsvinden door besluitvorming van het algemeen bestuur omdat het een verhoging betreft van het geldende kredietplafond in de Programmabegroting 2020-2023.

2.2 *Beschikbaar stellen van additioneel budget en kredietverlening op korte termijn is nodig voor het vervolgen van het project*

Het vastgestelde investeringsbudget en het toegekende projectkrediet was bedoeld voor het starten, voorbereiden en uitvoeren van het project. Nu na de herijking van de projectkosten de verwachte projectkosten hoger uitvallen, is het zonder het toekennen van een additioneel budget en een krediet van € 750.000 (inclusief BTW) naar verwachting niet mogelijk om de uitvoeringsfase op rechtmatige wijze af te ronden. Niet toekennen van additioneel budget zou leiden tot het verplicht stil moeten leggen van het project. De schade die door stilleggen van het project zal ontstaan is aanzienlijk en moet vermeden worden.

V. Risico's en kanttekeningen

2.1 *Het gevraagde investeringsbudget betreft een inschatting en geeft geen zekerheid*

Ondanks dat het project Energiefabriek zich in de laatste fase bevindt kent de raming van de resterend benodigde kosten onzekerheid. De verklaring hiervoor is dat mogelijk nog benodigde meerwerken ook tijdens de uitvoeringsfase in deze complexe omgeving nog lastig in te schatten zijn.

Elke verdere uitloop van de opleverdatum heeft bovendien financiële consequenties voor het waterschap door grotere inzet van interne medewerkers en voor advieskosten. De extra kosten hiervan worden niet geheel gedekt door het innen van de boete bij de aannemer vanwege de vertraging. Daarnaast is er mogelijk een risico qua financiële afhandeling met de aannemer die recent het toepassen van de boeteregeling heeft betwist. In het aangevraagde bedrag wordt rekening gehouden met het innen hiervan.

Ondanks de huidige Coronacrisis wordt er op dit moment doorgewerkt aan het project, zowel op afstand als door de aannemers en de mensen van beheer en het project op de rwzi Hengelo. Vanzelfsprekend worden daarbij alle richtlijnen van de RIVM strikt in acht gehouden. Het is echter niet ondenkbaar dat er in de komende tijd vertraging zal ontstaan omdat bepaalde werkzaamheden niet veilig kunnen plaatsvinden of omdat materialen niet geleverd kunnen worden uit bijvoorbeeld het buitenland. Hiermee bestaat het risico op het moeten goedkeuren van extra meerwerken en op uitloop in interne- en externe advieskosten. Omdat hier geen financiële inschatting van te geven is, wordt hierop niet geanticipeerd door extra projectbudget te vragen. Pas na afloop van de Coronacrisis is aan te geven of er bouwtechnische cq financiële consequenties zijn voor project Energiefabriek.

2.2 *Besteding extra projectbudget vindt plaats in afstemming met portefeuillehouder Lievers*
Alvorens (een deel van) het additionele budget daadwerkelijk ingezet wordt, zal afstemming plaatsvinden tussen de projectorganisatie en portefeuillehouder Lievers. Hiertoe zullen nadere werkafspraken gemaakt worden en zal op regelmatige basis het nut en de noodzaak beoordeeld worden van de besteding van middelen uit het additionele projectbudget.

3.1 *Toekennen additioneel krediet verkleint de financiële mogelijkheden in de MJV 2021-2024*

Door vooruit te lopen op de besluitvorming van de Meerjarenverkenning 2021-2024, die in juli 2020 door het algemeen bestuur zal plaatsvinden, en nu al additioneel budget toe te kennen aan project Energiefabriek zal een deel van het nog vrij beschikbare en in te vullen investeringsbudget in de MJV niet meer beschikbaar zijn. Dit heeft gevolgen voor nieuw te starten initiatieven.

3.2 Na overdracht van het projectresultaat aan de staande organisatie zal er nog energie gestoken kunnen worden in het maximaliseren van de resultaten.

Na afronding van het project geldt dat een optimalisatieslag van bv. het chemicaliënverbruik, het afbraakrendement en/of de beschikbaarheid van het WKK-park nog een extra exploitatievoordeel zou kunnen opleveren. Het is op dit moment niet in te schatten welke kosten/baten hiermee gemoeid zijn. Hiertoe moet de Energiefabriek eerst enige tijd fullscale draaien en kan dan mogelijk op basis van aanvullende business cases hiertoe vanuit beheerperspectief een voorstel gedaan worden.

VI. Financiën

Bij de fusie tot waterschap Vechtstromen in 2014 is afgesproken om door het uitvoeren van project Energiefabriek de kosten voor slibverwerking van het waterschap met structureel € 1 miljoen per jaar te verlagen. Door een kleinere benodigde structurele hoeveelheid chemicaliën en de sterke afname van restslib ligt het verwachte exploitatievoordeel aan het einde van het project op dit moment op circa € 1,8 miljoen. Voor het project Energiefabriek is qua investering een brutobedrag van € 31,5 miljoen opgenomen in de Programmabegroting 2020. Hiermee wordt de extra investering ten opzichte van het referentiescenario in acht jaar terugverdiend. Uitzetting van de projectkosten tot € 32,25 miljoen leidt tot een verlenging van deze terugverdientijd van circa vijf maanden van voorheen 8 jaar naar nu 8,4 jaar.

Wat betreft de exploitatie moet de kanttekening worden gemaakt, dat de bedrijfsvoering van de Energiefabriek voor de lange termijn extra aandacht blijft vragen in het beheer. De meerkosten hiervan worden meegenomen in de Bestuurlijke voortgangsrapportage 2020.

Sinds het besluit (medio 2017) om te starten met fase 2 is het gelukt om via de Provincie Overijssel in het kader van het programma Nieuwe Energie Overijssel 2017-2023 een additionele subsidie te verkrijgen. Eerder was al een provinciale subsidie van € 499.000 vastgesteld voor het opleveren van de installatie voor Deelstroombehandeling. Deze eenmalige subsidies (totaal € 1,89 miljoen) zijn al verwerkt in de Programmabegroting 2020. Deze inkomsten zijn echter niet meegenomen in de business case en de berekening van de terugverdientijd. Daarnaast is in 2013 een SDE-subsidie van 6,3 M€ verstrekt aan het waterschap voor de opwek van elektriciteit. Deze inkomsten komen over een periode van 12 jaar ten gunste van de exploitatie en zijn daarom wel meegenomen in de business case.

Verhoging van een projectbudget leidt in principe ook tot een verhoging van de geraamde kapitaalslasten. Voor de gevraagde ophoging betreft dat circa € 20.000 op jaarbasis. Door budget toe te kennen binnen de vastgestelde financiële kaders van de MJV 2021-2024 heeft de ophoging geen significant effect op de jaarlijkse lasten. Wel beperkt het de financiële mogelijkheden voor het starten van nieuwe initiatieven.

De huidige financiële stand van zaken van project Energiefabriek ziet er als volgt uit:

	planning projectkosten	verstrekt krediet	uitgaven en verplichtingen	kosten nog te realiseren
bruto	€ 32.250.000	€ 31.500.000	€ 31.000.000	€ 1.250.000
subs.	€ 1.899.000-	€ 899.000-	€ 1.499.000-	€ 400.000-
netto	€ 30.351.000			

Zoals in bovenstaande tabel te zien is, bedragen de uitgaven inclusief de verplichtingen van project Energiefabriek op dit moment € 31 miljoen. Binnen het reeds toegekende krediet is daarmee nog € 0,5 miljoen om het project op rechtmatige wijze te kunnen vervolgen. De nog additioneel benodigde kosten worden op dit moment ingeschat op € 750.000 en zijn opgebouwd uit reserveringen voor interne uren/advieskosten, enkele kleinere nog in te kopen werkzaamheden en een post onvoorzien/risico's om meerwerken van de verschillende aannemers en de laatste risico's te kunnen opvangen.

De uitvoeringsfase was gepland te starten met een post onvoorzien en risico's van circa 11%. Door onttrekking van 350 k euro t.g.v. de hogere inschrijvingen, is deze post voor aanvang van fase 2 gezakt naar 8% wat zeer beperkt was. Er wordt nu gevraagd om de post aan te vullen tot bijna 14%. Soortgelijke complexe projecten hanteren vergelijkbare of hogere percentages voor onvoorzien en risico's.

VII. Communicatie

De Energiefabriek is een langdurig project waarover we tijdens alle projectfasen actief intern en actief communiceren. Bijvoorbeeld de start van de tweede fase van de uitvoering in april 2019 is gemarkeerd met een bestuurlijke starthandeling. Ook geven we regelmatig presentaties aan allerlei partijen op het gebied van technologie, projectmanagement en bedrijfsvoering. Op belangrijke momenten wordt er intern en extern aandacht besteed aan de resultaten en voortgang van het project.

Kernboodschap

In Hengelo staat een waterzuivering met een Energiefabriek die niet alleen afvalwater zuivert, maar bij dat proces ook energie weet te produceren. Die energie gebruiken we voor de waterzuivering zelf, maar geven we ook terug aan 3500 huishoudens. Daarnaast is het af te voeren restproduct zuiveringsslib fors gedaald. Er wordt dan jaarlijks 16 miljoen kWh elektriciteit geproduceerd. De bouw van de Energiefabriek in Hengelo maakt onderdeel uit van het strategisch doel van het waterschap om op een duurzame en efficiënte manier afvalwater van inwoners en bedrijven te zuiveren en het restproduct zuiveringsslib doelmatig te verwerken.

De bouw van de Energiefabriek is een langdurig project met een budget van € 31,5 miljoen die eind 2020 klaar is. Voor een goede afronding van het project stelt het algemeen bestuur een extra bedrag van € 750.000 beschikbaar om het project goed te kunnen afronden. Hiermee wordt de terugverdientijd van het project verlengd met vijf maanden tot 8,4 jaar.

VIII. Uitvoering

Fase 2 van het project Energiefabriek bestaat uit een pakket aan logistieke maatregelen (op- en overslagfaciliteiten) op de rwzi's Enschede en Hengelo om het slib van twintig rwzi's naar Hengelo te transporteren en te verwerken. Ook wordt een nieuwe slibvóór en -eindontwatering gerealiseerd en wordt het WKK-park afgerond om de hoeveelheid biogas en warmte optimaal te benutten.

Naar verwachting kunnen de meeste installatieonderdelen in Hengelo in juni 2020 in gebruik genomen worden. Voor de rwzi Enschede geldt dat de aannemer recent gestart is met het voorbereiden van de uit te voeren maatregelen. Deze zijn volgens de planning van de aannemer eind september 2020 afgerond. Hierna zal het project eind dit jaar afgesloten worden met het opleveren van het overdrachtdossier naar de beheerorganisatie. Aan het einde van het project zal tenslotte een uitgebreide projectevaluatie worden opgesteld. Hierin wordt aandacht besteed aan de prestaties van het project, de benodigde tijd en geld en worden leerpunten verzameld voor het uitvoeren van dit soort complexe projecten. Onderdeel hiervan zal ook zijn in hoeverre het uitvoeren van een dusdanig groot project past bij de (kern)taken van een waterschap.

Procedureel – eerder genomen besluiten

1. DB januari 2013	besluit tot centralisatie Slibverwerking WRD en V&V
2. AB juli 2013	besluit tot beschikbaar stellen initieel projectbudget
3. AB november 2013	besluit tot starten projectfase 1 + krediet
4. AB juli 2014	besluit tot beschikbaar stellen definitief projectbudget
5. DB juli 2014	besluit tot beschikbaar stellen krediet
6. DB april 2017	besluit tot beschikbaar stellen krediet
7. AB juli 2017	besluit tot beschikbaar stellen additioneel projectbudget
8. DB juli 2017	besluit tot starten projectfase 2 + krediet
9. DB januari 2019	besluit tot beschikbaar stellen additioneel projectkrediet

IX. Bijlage(n)

1. Besluit.
2. Tijdlijn Energiefabriek.

Besluit Kredietaanvraag Energiefabriek

Kenmerk: B2020/3262

Het algemeen bestuur van het waterschap Vechtstromen;

gezien het advies d.d. 7 april 2020;

gelet op de artikelen 56 en 77 van de Waterschapswet;

BESLUIT

1. kennis te nemen van de financiële stand van zaken van het project Energiefabriek;
2. een aanvullend investeringsbudget en krediet van € 750.000 (inclusief BTW) beschikbaar te stellen voor het project Energiefabriek;
3. het extra benodigde investeringsbudget voor het project mee te nemen in de integrale afweging in het kader voor de Meerjarenverkenning (MJV) 2021-2024.

Aldus vastgesteld in de vergadering d.d. 22 april 2020.

Het algemeen bestuur,

dr. S.M.M. Kuks, watergraaf

drs. R.I. Andringa, secretaris